

Quid novi?

Carta d'informació de la Unió Llatina
Gener-març 2010

ACTIVITATS DE LA UNIÓN LLATINA

CINQUENA TROBADA DE LA JOVENTUT LLATINA

El Voluntariat de la Unió Llatina a l'Equador, en el marc del seu treball que té com a objectiu reforçar el diàleg i els processos interculturals del món llatí, organitzarà el mes de març de 2010 la Cinquena Trobada de la Joventut Llatina, el tema de la qual serà aquesta vegada la migració i la valorització cultural. Inaugurarà aquest esdeveniment un Cicle de Cinema que tindrà lloc la segona i tercera setmanes del mes de març, en presència d'especialistes, protagonistes socials i joves d'origens diversos.

OBSERVATORI DE LES LLENGÜES A LA SOCIETAT DEL CONEIXEMENT

Aquest lloc web, que hauria de ser presentat durant el primer trimestre de 2010, té com a objectiu observar el comportament de les llengües a la societat del coneixement (ciberspai, ciències, tècniques, organitzacions internacionals, traducció, etc) i fer pública i visible aquesta informació per tal de detectar les llacunes i manques en la matèria, i orientar les polítiques per a aportar-hi solucions. Aquest lloc proposarà, entre altres coses, una plataforma interactiva que permetrà mesurar la importància d'una llengua donada, en funció de criteris predefinitos i que els internautes podran modificar lliurement. Aquesta part del lloc serà realitzada en col·laboració amb Alain

Calvet i Luis-Jean Calvet, coautors d'un famós estudi sobre el "pes de les llengües".

JORNADA CIENTÍFICA REALITER "TERMINOLOGIA I MULTILINGÜISME A L'ECONOMIA INTERNACIONAL"

Les actes de la Cinquena Jornada Científica de la Xarxa Panllatina de Terminologia (Realiter) "Terminologia i multilingüisme a l'economia internacional", que tingué lloc el passat mes de juny a l'Universitat Cattolica del Sacro Cuore (USCS) de Milà (Itàlia), ja es poden consultar a la pàgina de la Xarxa (<http://realiter.net/spip.php?article1715>).

Organitzada en col·laboració amb la Unió Llatina i la Facoltà di scienze linguistiche e letterature straniere de la UCSC, aquesta jornada va comptar amb una vintena d'oradors vinguts de Canadà, Espanya, França, Itàlia, Grècia, Portugal i Romania per a debatre del paper i la importància de la terminologia a les societats internacionals.

OBRA DE DIVULGACIÓ SOBRE EL MULTILINGÜISME I EL CIBERESPAI

La Xarxa Mundial per la Diversitat Lingüística Maaya, de la qual la Unió Llatina forma part, inicia un projecte de redacció d'un manual de vulgarització sobre el multilingüisme i el ciberspai, amb el suport de

L'any 2010 celebrarem el Bicentenari dels processos d'independència d'Argentina, Colòmbia, Mèxic, Veneçuela i Xile, tots ells països membres de la Unió Llatina. En el marc d'aquesta important commemoració que inclourà tota una sèrie d'actes, la Unió Llatina ha decidit organitzar entre 2010 i 2011 una retrospectiva cinematogràfica a diversos països del Continent llatinoamericà sobre les guerres d'independència i les revolucions a Amèrica Llatina. Amb aquesta retrospectiva la Unió Llatina pretén a la vegada contribuir a la difusió del cinema llatinoamericà en el seu propi continent, i també mostrar el calidoscopi variat de interpretacions que aquests moments determinants de la Història han inspirat al món del cinema.

Senyalem d'altra banda que el Consell Executiu de la Unió Llatina, que es va reunir a París el 3 de desembre de 2009, va emetre una Declaració que afirma que "aquests processos emancipadors, de gran importància històrica, social i política, han permès consolidar, a les joves nacions, les idees de llibertat, igualtat de drets i sobirania popular, enarborades pels Alliberadors llatinoamericans". Afegeix també que "aquests ideals i principis als quals no es pot renunciar també estan inscrits a la Constitució de Cadis de 1812, text constitucional que posa els fonaments jurídics de la cohabitació democràtica de les nacions modernes". Per tot això, la Unió Llatina vol associar-se a una celebració "que constitueixi una nova ocasió per a posar de manifest la diversitat lingüística i cultural dels pobles al servei de la pau, la solidaritat i el diàleg entre civilitzacions".

UNIÓN LLATINA

131 rue du Bac, 75007 Paris
+33 1 45 49 60 60
www.unilat.org

la UNESCO, i hauria de també obtenir el patrocini d'altres institucions internacionals. Aquest manual presentarà l'estat de l'art i les accions necessàries i desitjades pel que fa a utilització de les TIC a favor de la diversitat lingüística al ciberespai. La Unió Llatina s'encarrega de la coordinació de la redacció del manual i farà algunes traduccions cap a llengües romàniques.

TAULA RODONA-EXPOLANGUES 2010

En el marc de la fira Expolangues, l'hoste d'honor del qual ha estat enguany el català, la Unió Llatina va organitzar, en associació amb la fundació Ramon Llull, una taula rodona sobre el tema "El català en els enfocaments plurilingües de l'ensenyament de les llengües-La intercomprensió en les llengües romàniques". Aquest debat va tenir lloc a París el 4 de febrer de les 4 a les 6 de la tarda, a la sala 2-Catalunya, i va reunir diversos experts que han treballat a projectes d'intercomprensió que inclouen el català.

COL-LOQUI INTERNACIONAL SOBRE ELS CRIOLLS AMB BASE LÈXICA PORTUGUESA I ESPANYOLA

Primera convocatòria de comunicacions pel col·loqui anual de l'ACBLPE (Associació per a l'Estudi dels Criolls amb Base Lèxica Portuguesa i Espanyola) a la qual l'Unió Llatina s'associa aquest any. Tindrà lloc de l'1 al 3 de juliol de 2010 al campus del CNRS de Villejuif (França) i té com a objecte dinamitzar la investigació i fer comprendre més bé al públic l'interès d'aquest camp d'estudi (<http://llacan.vjf.cnrs.fr/fichiers/acblpe/index.htm>).

LA UNIÓ LLATINA CONFIRMA EL SEU COMPROMÍS A FAVOR D'UN FINANÇAMENT SOSTENIBLE

El segell "diversum finança" (www.diversum.net/ca) permet sensibilitzar les empreses i les col·lectivitats al "medi ambient cultural", afavorint – mitjançant la inversió responsable – els emissors de títols que, pel seu comportament, afavoreixen la diversitat cultural. El procés d'atribució del segell diversum es basa en una auditoria de les inversions financeres utilitzades per l'estalviador o la institució, per a comprovar que s'inverteixen de manera significativa en títols d'emissors que tenen un impacte positiu en l'entorn cultural. La Unió Llatina, primera institució que va rebre el segell diversum, pel seu compromís en aquest sentit i la gestió feta del seu estalvi, ha vist renovada per un altre any l'atribució del segell diversum.

PREMI UNIÓ LLATINA-MARTÍN CHAMBI DE FOTOGRAFIA 2009

El resultat del Premi Unió Llatina-Martín Chambi de fotografia 2009 fou declarat el 14 de desembre, a la Maison de l'Amérique latine a París, al mateix temps que els Premis Juan Rulfo de conte i novel·la. El Premi Unió Llatina-Martín Chambi de fotografia 2009 va ser atribuït a Javier Arcenillas (Espanya) per la seva sèrie "HeadWorkers" ex aequo amb Emilio Muñoz Blanco (Espanya) per la seva sèrie "Cities".

LLENGÜES I DIÀLEG INTERCULTURAL A UN UNIVERS EN GLOBALITZACIÓ

El mes de desembre es van publicar les actes del congrés que va tenir lloc el mes de desembre de 2008 a L'Havana. La primera edició d'aquests actes, que contenen les comunicacions rebudes en el moment del Congrés, s'havia distribuït ja al públic a la inauguració. Aquesta nova edició agrupa l'integralitat de les comunicacions i conferències especials, els pòsters exposats, el contingut dels tallers i taules

rodones, així com la Recomanació de L'Havana per a la professió de traductor, fruit dels debats que van permetre als participants reflexionar conjuntament i proposar solucions a favor del multilingüisme.

SEMINARI REGIONAL SOBRE LA PREVENCIÓ DEL TRÀFIC IL·LÍCIT DELS BÉNS CULTURALS A AMÈRICA LLATINA

Organitzat per la Unió Llatina, conjuntament amb l'Institut Italo Latinoamericano, el Ministerio de Relaciones Exteriores, Comercio Internacional y Culto i la Secretaria de Cultura d'Argentina, aquest seminari es va celebrar del 30 de novembre al 3 de desembre i s'inscriu en el programa de formacions en matèria de protecció del patrimoni cultural que la Unió Llatina desenvolupa des de fa ja molts anys. Van participar-hi experts dels següents països: Argentina, Bolívia, Brasil, Colòmbia, Equador, Guatemala, Paraguai, Perú, Uruguai, Veneçuela i Xile.

L'INTERCOMPENSIÓ, DESAFIAMENTS I TÈCNIQUES

En el marc del Cinquè col·loqui titolat "La intercomprensió, reptes i tècniques", el 27 de novembre fou presentat el programari educatiu "Itineraris romànics" i nombrosos experts de la intercomprensió hi intervingueren. Organitzat per la ciutat de Sceaux en associació amb la Délégation générale à la langue française et aux langues de France (DGLFLF), l'Associació dels Meridionals de Sceaux i la ciutat escolar Marie-Curie, reflecteix la voluntat del municipi de defensar i promoure les llengües regionals i altres llengües llatines.

III FESTLATINO

La tercera edició del Festlatino es va celebrar a Recife (Brasil) del 24 al 27 de novembre de 2009. La manifestació té com a objectiu fer conèixer els valors del patrimoni llatí, fomentar el diàleg entre els pobles de llengües neollatines i difondre les seves cultures, en el marc d'una gran trobada cultural que reuneix cada any escriptors, filòlegs, artistes, productors culturals, professors i estudiants d'Amèrica Llatina, Àfrica, Àsia i Europa.

COL-LOQUI INTERNACIONAL "FORMACIÓ PERMANENT I CULTURA DE PAU"

Del 23 al 24 de novembre, a Madrid, el col·loqui internacional "Formació permanent i cultura de pau" fou l'ocasió de reunir experts de Colòmbia, Espanya, Haití, Itàlia, Mèxic, Uruguai i Xile. Els participants han demanat a la Unió Llatina la elaboració d'un pla específic de sensibilització de les autoritats públiques i civils i que prepari un projecte dedicat al desenvolupament de programes de cultura de pau a les zones frontereres.

XVII PREMI DE TRADUCCIÓ CIENTÍFICA I TÈCNICA EN LLINGUA PORTUGUESA

El passat 16 de novembre tingué lloc la cerimònia de lliurament del "XVII Prémio de Tradução Científica e Técnica em Língua Portuguesa-União Latina/FCT", a la seu de l'Institut Francoportugués. En aquesta 17ª edició el jurat va atorgar el Premi a Diogo Pires Aurélio, per la traducció de "Tratado político" d'Espinoza. Es van atribuir mencions d'honor a Abel do Nascimento Pena per la traducció d'"História Calamitatum-Cartas-Abelardo e Heloísa" d'Abelard; Ana Sampaio, per la traducció de "Colapso-Ascensão e queda das sociedades humanas" de

Jared Diamond; Paulo Ventura Araújo, per la traducció de "Como resolver problemas matemáticos" de Terence Tao; i Diogo Pires Aurélio, per la traducció d'"O Príncipe" de Maquiavel.

VISITA CULTURAL A MADRID DELS GUANYADORS DEL CONCURS "TERMINEMOS EL CUENTO 2009"

Del 8 al 15 de novembre, els guanyadors del concurs "Terminemos el cuento 2009" foren rebuts a Madrid per una setmana cultural durant la qual van poder visitar la ciutat i els voltants, i assistir a un taller literari basat en la vida i l'obra de l'escriptor xilè Jorge Edwards, que aquesta edició commemorava. El concurs s'inscriví també en el marc de la Llei espanyola destinada a promoure la cultura de pau.

PROJECTE "MULTICULTURALITAT I PLURILINGÜISME-TRADICIÓ ORAL I EDUCACIÓ PLURILINGÜE"

La presentació oficial del projecte a Cap Verd va tenir lloc el 26 d'octubre, en presència de representants dels Ministeris de Cultura, Educació i Afers Estrangers. Començarà per la instauració, en cadascun dels països participants (Cap Verd, Guinea Bissau i Senegal), dels aspectes administratius i de la formació dels col·lectors de contes de tradició oral, que constitueix la primera etapa del projecte.

PREMI UNIÓ LLATINA DE LA PEL·LÍCULA DE CARÀCTER HISTÒRIC

Durant la 24ª edició del Festival de Cinema Latinoamericà de Trieste (Itàlia), que es va celebrar del 24 d'octubre al 1 de novembre de 2009, la Unió Llatina va entregar el Premi Unió Llatina de la pel·lícula de caràcter històric al documental "Migració" de Marcela Gómez Montoya (Colòmbia) i va atribuir una menció especial al documental "Memòries d'afroperuà" de Jovita Andrade (Perú).

REUNIÓ D'EXPERTS PER A LES LLENGÜES DELS TRES ESPAIS LINGÜÍSTICS*

La Unió Llatina, en col·laboració amb l'Organisation internationale de la Francophonie (OIF), va organitzar els dies 21 i 22 d'octubre a París una reunió d'experts en terminologia per tal d'estudiar la viabilitat d'un sistema internacional de referència disponible sobre la Xarxa per a la recollida i la difusió de la terminologia per les llengües espanyola, francesa i portuguesa.

* Els Tres Espais Lingüístics afavoreixen la cooperació entre cinc organitzacions internacionals que s'interessen pel desenvolupament de les llengües espanyola, francesa i portuguesa.

PUNT DE VISTA

EL PORTUGUÈS I LES RELACIONS INTERNACIONALS: L'ACCIÓ DE L'INSTITUT CAMÕES

La llengua portuguesa, en tal que llengua de la Comunitat dels Països de Llengua Portuguesa (CPLP), és la llengua de treball o la llengua oficial de diversos organismes, en particular, a Europa, Àfrica i Amèrica, així com "llengua de documentació" d'agències, organismes i oficines de les Nacions Unides (ONU). És també la 3ª llengua europea en densitat demogràfica a escala mundial i ocupa actualment la 8ª posició en quantitat d'usuaris d'internet, després l'anglès, el mandarí, l'espanyol, el japonès, el francès, l'alemany i l'àrab. Moltes són les accions realitzades per l'Institut Camões (IC) en organitzacions internacionals i regionals que treballen amb la llengua portuguesa, amb l'objectiu d'afirmar el seu estatut de llengua de comunicació internacional.

A Língua Portuguesa na União Europeia (UE)

O Instituto Camões, desde 2007, tem vindo a ter uma participação activa em reuniões de trabalho sobre o Universo das Línguas, mais precisamente por meio do dossier do Multilinguismo, no contexto da Comissão Europeia, tendo defendido, junto dos grupos de reflexão que se debruçaram, respectivamente, sobre o *Diálogo Intercultural e Línguas e Economia*, nomeadamente no âmbito do grupo de trabalho que, coordenado por Amin Maloouf, produziu o documento, com toda a propriedade, intitulado *Um Desafio Salutar-Como a multiplicidade de Línguas poderia consolidar a Europa*.

Em síntese, a proposta do IC apoia a defesa do conceito de *flexieducação* que, em resposta aos desafios das alterações demográficas e do progresso tecnológico, bem como à questão do contributo do novo quadro estratégico proposto para a cooperação europeia em matéria de educação e formação, combina flexibilidade e educação, formal ou não formal. O IC viu confirmado o que empiricamente já tinha concluído através do desafio lançado por aquele grupo de reflexão, segundo o qual "a Europa [poderá] transformar a sua diversidade linguística numa vantagem verdadeiramente competitiva, especificamente na promoção de uma economia multilingue dinâmica", posicionando-se, neste cenário de competitividade internacional, o Inglês, o Espanhol, o Português e o Francês, porque línguas transcontinentais.

A Língua Portuguesa na OEI e no Mercosul

O Espanhol, o Português e o Francês são Línguas Maternas ou Línguas Segundas de mais de 850 milhões de falantes, o que justifica a existência de estratégias conceptuais da CPLP condizentes com o trabalho a ser desenvolvido em termos de apoio à formação de Professores e à formação de tradutores e intérpretes de Português, no âmbito destas duas organizações. A acção do IC tem sido, pois, no sentido apoiar respostas a essas necessidades. De salientar ainda que o IC propôs, como projecto a ser abraçado pela OEI, sob patrocínio da CPLP, a actividade de matriz cultural, *De Mar a Mar*, aproximando e sensibilizando para a mais-valia de falarem línguas tão próximas, capitais dos mares Atlântico, Índico e Pacífico.

A Língua Portuguesa nas organizações e organismos africanos

As organizações africanas como a União Africana (UA), a Comunidade para o Desenvolvimento da África Austral (SADC), a Comunidade Económica dos Estados da África Ocidental (CEDEAO), bem como a União Económica e Monetária da África Ocidental (UEMOA) carecem, ainda, ou de programas de formação contínua dos respectivos tradutores e intérpretes ou mesmo de tradutores e intérpretes de língua portuguesa. E em todas estas Organizações há, ainda, um trabalho a fazer para posicionar o Português, tendo em conta o seu estatuto de língua de trabalho. O IC desenvolve projectos de que se destacam:

1. formação do staff da UA, da SADC e da CEDEAO, nesta última organização com o objectivo, também, de vir a formar tradutores e intérpretes, tendo, ainda, vindo a apoiar a apresentação em Português do seu sítio oficial;
2. formação dos intérpretes da UA, em cooperação com a Pós-graduação em Interpretação de Conferências da Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa;
3. formação de tradutores e intérpretes, através de dois cursos, i) Tradução e Tecnologias de Informação Linguística e ii) Técnicas Avançadas de Interpretação de Conferências.

De registar, ainda neste contexto, que o IC coopera com o Banco de Desenvolvimento Africano (BAD), através de cursos de Português Língua Estrangeira destinados aos quadros e funcionários daquele Banco, bem como está na sua agenda para o próximo ano lectivo a criação de um leitorado em Trípoli, com eventual acumulação na Comunidade de Estados Sahelo-Saharianos (CEN-SAD). Para terminar, na contextualização do Português no universo de todas as Línguas — exercício sem o qual nenhuma Língua pode ser objecto de planificação na vertente internacional, todos os esforços que sinergicamente a CPLP desenvolve serão importantes para privilegiar e demonstrar a dimensão externa que, numa lógica de relações, o Português possui e representa.

Madalena Anacleto Arroja

Directora de Serviços de Coordenação do Ensino do Português no Estrangeiro, Instituto Camões

L'AECID DÓNA SUPORT A DOS NOUS PROJECTES DE LA UNIÓ LLATINA

Gràcies al recolzament determinant de l'Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo, la Unió Llatina du a terme dos projectes de gran envergadura a favor de l'Àfrica subsahariana i Filipines.

AECID, l'Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo, va decidir recolzar dos importants projectes de la Unió Llatina.

El primer, dotat amb sis cents cinquanta mil euros, és relatiu a set països de l'Àfrica subsahariana i l'objectiu és utilitzar amb una finalitat pedagògica elements orals (històries, mites, llegendes) del patrimoni cultural d'aquests països. Es tracta per tant d'adaptar les actuals metodologies educatives de les llengües oficials d'origen llatí heretades de l'època colonial – espanyol, francès, portuguès – a les formes expressives de les llengües autòctones (en general no escrites) i als valors tradicionals dels nens i joves. La Unió Llatina es proposa així participar activament al procés educatiu de l'Àfrica subsahariana establint una relació entre les llengües “importades” durant el període colonial – avui dia indispensables per a formar part d'un món cada cop més globalitzat – i les llengües tradicionals, sovint nombroses a països africans. L'objectiu és promoure, en un clima d'inserció social, el respecte i els intercanvis entre els diferents components ètnics, religiosos i culturals i superar, com ho explica

el projecte, els “conflictes psicolingüístics” encara molt estesos a aquestes antigues colònies.

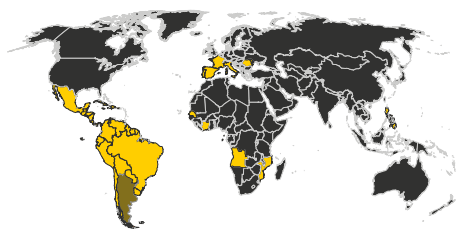
El segon projecte, dotat amb dos cents cinquanta mil euros, és relatiu als països africans membres de la Unió Llatina i Filipines, i es fixa un doble objectiu: sensibilitzar les autoritats públiques de la importància de conservar els arxius audiovisuals segons les normes actuals, sovint previstes per la legislació nacional però no sempre aplicades en la pràctica; iniciar un procés de formació destinada a tècnics i responsables de fons d'arxius. Més enllà de les realitats molt diferents del patrimoni audiovisual (televisió, ràdio, cinema) de cada país en qüestió que seran analitzades per experts del sector, el projecte proposa, com a finalitat fonamental, la difusió de la memòria històrica de països de recent constitució i amb un passat dolorós. Un exemple: els arxius televisius conserven sovint material vídeo de gran interès per a aprofundir en el període de la transició postcolonial que, a Àfrica, coincideix precisament amb l'arribada de la televisió. Aquest material és de primera importància

per a consolidar, davant els actuals reptes internacionals, la identitat nacional.

Dos projectes de gran envergadura per la Unió Llatina, que es proposa treballar cada cop més concretament en un panorama social, econòmic i cultural més que mai complex. Els països membres de la Unió Llatina es caracteritzen, en efecte, per grans diversitats culturals i lingüístiques que han d'integrar-se en un compromís que té per finalitat afavorir un desenvolupament solidari i de formes més democràtiques de vida en comú. Finalitats coherents amb aquelles proposades per la cooperació espanyola en el marc estratègic de “Cultura i de desenvolupament”.

Marco Calamai

Responsable de la Direcció Cultura i Comunicació de la Unió Llatina

Andorra	Ecuador	Itàlia	República Dominicana
Angola	El Salvador	México	República Moldova
Bolivia	Espanya	Moçambique	România
Brasil	Filipinas	Monaco	San Marino
Cabo Verde	France	Nicaragua	São Tomé e Príncipe
Chile	Guatemala	Panamá	Sénégal
Colòmbia	Guinè-Bissau	Paraguai	Timor-Leste
Costa Rica	Hàiti	Perú	Uruguay
Côte d'Ivoire	Honduras	Portugal	Venezuela
Cuba	Observadors permanents: Argentina, Ordine di Malta, Santa Sede.		

UNIÓ LLATINA

131 rue du Bac, 75007 Paris
+33 1 45 49 60 60
www.unilat.org

